

Отримано: 18 травня 2018 р.

Прорецензовано: 29 травня 2018 р.

Прийнято до друку: 1 червня 2018 р.

e-mail: kotlyarovavictoria75@gmail.com

DOI: 10.25264/2519-2558-2018-2(70)-103-105

Котлярова В. Ю., Ткач М. В. Навчання професійно спрямованого аудіювання на заняттях з англійської мови. Наукові записки Національного університету «Острозька академія»: серія «Філологія». Острог : Вид-во НаУОА, 2018. Вип. 2(70), червень. С. 103–105.

УДК: 811.111

Котлярова Вікторія Юрївна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Ткач Марина Валеріївна,
старший викладач,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького

НАВЧАННЯ ПРОФЕСІЙНО СПРЯМОВАНОГО АУДІЮВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Розглянуто теоретичну основу викладання професійно-орієнтованого аудіювання на підставі поліпшення звукових механізмів на матеріалі англійської мови. Акцент зроблено на психологічну основу аудіювання, а саме, внутрішні процеси сприйняття, розпізнавання мови, розуміння інформації, її комбінації та узагальнення. Стаття показує важливість усебічного розвитку і удосконалення механізмів аудіювання.

Ключові слова: аудіювання, слухові механізми, професійно-орієнтоване аудіювання, англійська мовна діяльність, професійна компетентність, вправи професійного спрямованого аудіювання, психолінгвістичні механізми.

Котлярова Виктория Юрьевна,
кандидат педагогических наук, доцент,
Ткач Марина Валерьевна,
старший преподаватель,

Мелитопольский государственный педагогический университет имени Богдана Хмельницкого

ОБУЧЕНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО НАПРАВЛЕННОМУ АУДИРОВАНИЮ НА ЗАНЯТИЯХ ПО АНГЛИЙСКОМУ ЯЗЫКУ

Акцент размещается на психологической основе аудирования, а именно внутренних процессах восприятия, распознавания изображений языка, понимания их значений, информации, комбинации информации и их обобщения. Статья показывает теоретическую важность всестороннего развития и усовершенствования механизмов аудирования на основе преподавания аудирования с использованием профессионально ориентированных текстов.

Ключевые слова: аудирование, текст, слуховые механизмы, профессионально-ориентированные тексты, английская речевая деятельность, профессиональная компетентность, психолингвистические механизмы.

Victoria Kotliarova,
candidate of Pedagogic Sciences, Associate Professor
Marina Tkach,
senior Lecturer,
Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University

TRAINING OF PROFESSIONALLY DIRECTED LISTENING AT ENGLISH LESSONS

The theoretical basis for teaching listening as a type of speech activity is disclosed through the main theoretical provisions of teaching students of professionally-oriented listening on the basis of improving the audio mechanisms on the material of the English language. The emphasis is placed on the psychological basis of listening, namely, internal processes of perception, recognition of language images, understanding of their meanings, comprehension of information, combination of information and their generalization, keeping information in memory, compiling reasoning.

The article shows the theoretical importance of comprehensive development and improvement of listening mechanisms; the feasibility of students' training on the basis of improvement of auditory mechanisms system; illuminated by the education system of professionally-oriented listening of students; scientific-grounded methods of teaching listening of professional texts on the basis of improving the mechanisms for listening.

Key words: listening, auditory text, auditory mechanisms (listening mechanisms), professionally-oriented listening, English speech activity, professional communicative competence, auditory exercises of professional direction, psycholinguistic listening mechanisms.

Сучасна методика навчання аудіювання розглядається як одне з основних умінь у навчанні іноземної мови, оволодіння яким є важливою умовою оволодіння іноземною мовою в цілому. Згідно з положеннями комунікативно-орієнтованого навчання, методика навчання аудіювання текстів повинна враховувати специфіку усної комунікації і має бути спрямованою на розвиток психофізіологічних механізмів цього виду мовленнєвої діяльності. Розуміння основного змісту почутого базується на вміннях обирати важливу інформацію, зокрема узагальнювати і зіставляти її з особистим досвідом, визначати провідну ідею, здатність оцінювати її корисність та прогнозувати розвиток сюжетної лінії тощо.

Серед дослідників цієї проблеми слід відзначити статті Л.П.Смеяжкової, В.В.Черниш, С.В.Гапонової. Ці вчені-методисти розробляли проблему навчання аудіювання, пропонуючи методику “трифазової роботи з аудіотекстом” [1, с. 36]. Але ця проблема ще й досі не отримала повноцінного висвітлення в науковій літературі, що зумовило вибір теми статті.

Метою статті є визначення шляхів розвитку особистості студента у процесі навчання професійно спрямованого аудіювання.

Навчання професійно спрямованого аудіювання відбувається протягом 3-х етапів: вступному, потім підготовчому до аудіювання та безпосередньо в аудіюванні.

Перший етап передбачає ознайомлення з цілями, особливостями аудіювання текстів.

Цілями другого етапу до аудіювання є подолання мовленнєвих та психологічних труднощів і, у такий спосіб, формування навичок та вмінь аудіювання з професійною спрямованістю.

На заключному, 3-му, етапі формуються і вдосконалюються вміння аудіювання.

Запропоновані вправи зорієнтовані на сучасні вимоги до кожного етапу вправ: до завдань, а саме комунікативності, професійної спрямованості, наявності комунікативної ситуації; також виконання – урахування ступеня керування діями студентів, вибору оптимальної форми організації вправ, використання опор; до контролю – визначення об'єктів, форм і засобів контролю. Робота з аудіотекстом передбачає дотримання наступних етапів: передтекстового, текстового та післятекстового. Цілями виконання дотекстових вправ стає підготовка студентів до аудіювання, активізація їх загальних знань, що сприяє глибшому розумінню та сприйняттю аудіотексту, спрямування на інформацію, яку слід вилучити з тексту та зрозуміти [4, с. 32].

Текстові вправи спрямовані на безпосереднє аудіювання, протягом якого здійснюється сприйняття інформації. До цих вправ відносять такі вправи, які націлені на розуміння основної думки тексту, додаткових пояснень.

Післятекстові завдання орієнтовані на контроль розуміння смислової інформації тексту. Цей контроль рівня розуміння аудіоповідомлення відбувається з використанням тестів альтернативного вибору, множинного вибору; контроль рівня детального розуміння викладу – за допомогою відповідей на запитання; рівня аналітичного розуміння – за допомогою запитань, що роблять неможливими однакові відповіді [3, с. 33].

Основними передумовами підвищення ефективності навчання аудіювання є:

- 1) з'ясування мотивів студентів;
- 2) аналіз змістового потенціалу аудіотексту;
- 3) урізноманітнення та доповнення критеріїв оцінки діяльності студента.

Вправи, які можуть бути використані на ступенях формування навичок та вмінь професійно спрямованого аудіювання.

1. Вступний (підготовчий) етап

Приклад 1.

Вправа спрямована на з'ясування відмінності між сприйняттям аудіотекстів на слух та інших типів усних повідомлень.

Work in pairs and discuss the following questions with your partner. After discussion compare your answers with those of the other students and you're your reasons for the answers.

Where in your life do you come across listening? Make a short list of such examples.

What listening activities do you do during your studies? Write down these activities.

Discuss the differences between listening to lectures and other types of listening such as conversations, radio and TV, dictations in language classes.

What other types of oral presentations do you know?

Why is it quite difficult to listen to the lectures?

Name the components a good lecture?

What are the peculiarities of a good listener?

2. Підготовчий етап в аудіюванні.

Підсистема вправ для формування навичок і вмінь аудіювання

Передтекстові завдання

Приклад 2.

Актуалізація знань та вмінь учнів щодо інтонаційного оформлення речення.

Answer the questions:

While listening to the text, how did you recognise the boundaries of the sentences?

Listen to the extract once more and practise saying the sentences paying attention to the intonation at the end of the sentences, at comma.

When is intonation falling? When is it rising?

Приклад 3.

Активізація знань учнів про структуру аудіотексту та слів-маркерів, які допомагають розрізняти структурні частини тексту.

Answer the questions:

What is the structure of a report? What parts does it consist of?

What are the goals of each part?

When listening to a lecture, can you recognise its parts?

If you can, how do you recognise the parts of it? What helps you to do it?

What words can be used to denote the beginning of each part of a lecture?

Вправи для роботи з текстом

Формування навичок розпізнавання інтонаційних тонів у реченні.

You will hear some extracts from the lecture on the problems students may face. Each thought is followed by a pause. When listening, try to complete the following chart: put a falling arrow the idea is finished and put a rising arrow if you think the idea is not fully completed.

Приклад 5.

Формування та розвиток навичок розпізнавання структурних частин тексту за допомогою так званих слів-маркерів.

Listen to the text and identify the beginning of the lecture, the main body and the end of summary. Complete the chart with the type of the lecture part and the marker word that indicates it. Then listen once more to the extracts and complete the last column with the message the speaker is going to represent in the marked part of the text.

3. Етап безпосереднього аудіювання

Підсистема вправ для формування та вдосконалення зазначених вмій

Передтекстові вправи

Приклад 6.

Активізуємо знання учнів за допомогою представленого тексту.

Work in pairs and discuss the following questions:

- 1) What problems can students have while learning vocabulary? What problems do you have?
- 2) What are the ways and methods of enlarging vocabulary in a foreign language?

Приклад 7.

You are going to listen to a part of a lecture "Some of the Problems Facing Learners of English". Before doing it, discuss the following ideas.

- 1) What difficulties do you face when learning foreign language?
- 2) Which one is the most complicated and why?
- 3) How do you manage to cope with it?

Вправи з текстом

Приклад 8.

Формуємо вміння визначати основні положення та провідні ідеї аудіотексту.

Imagine that you are present at a lecture "Attitudes Towards the Learning of Vocabulary". You will have to prepare a presentation on the ways and methods of vocabulary learning. Listen to the part of the lecture, then summarise the main statements of it. When you have finished listening, work in pairs and compare your answers with those of your partners.

Приклад 9.

Work in two groups: I and II.

While listening, students of gr.I are taking notes on the main points of the lecture. Students of gr.II will take notes just on the digressions. When you have finished listening, compare your answers, summarising the information given from the lecture and represent to the class [2, с.60].

Післятекстові вправи

Приклад 10.

Перевіряємо розуміння прослуханого аудіотексту.

Answer the following questions and after that compare your answers with the other students' ones.

What kind of people does the lecturer mean?

What may be done if a word in a native language doesn't have an equivalent in English?

Give the examples of the cases when a word is translated into English with the help of two words?

The idea that the words can be used correctly as soon as its meaning is known is false particularly for English. Why is it so?

Приклад 11.

Перевіряємо розуміння прослуханого змісту.

Read the statements and mark them True or False.

1. The lecturer is talking about the problems which native English speakers may face.
2. The speaker is to give the solution to some of suggested problems.
3. Psychological problems are concerned with looking too far ahead and fearing of difficult and unknown.
4. Linguistic difficulties really present one of the largest area of students' problems.

Таким чином, розвиток студентів у формуванні вмій і навичок аудіювання та різнобічний розвиток особистості не лише можливий в процесі навчання цього виду мовленнєвої діяльності, але й необхідний для навчання іноземної мови взагалі, оскільки він є важливим чинником формування членів новітнього суспільства за умов постійного технічного та суспільного процесу.

Література:

1. Бочкарьова О.Ю. Критерії відбору автентичних аудіотекстів для навчання майбутніх учителів іноземної мови професійно спрямованого аудіювання /Бочкарьова О.Ю. // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія Педагогіка та психологія. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2006. – Вип. 11. – С. 33-41.
2. Бочкарьова О.Ю. Вимоги до вправ для навчання майбутніх учителів англійської мови професійно спрямованого аудіювання / Бочкарьова О.Ю. // Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі: 3б. наукових праць / За ред. В.Т.Сулима, С.Н.Денисенко. Ч.2. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. – С. 58-60.
3. Елухіна Н.В. Обучение аудированию в русле коммуникативно-ориентированной методики /Елухіна Н.В. // Иностранные языки в школе.-1999. – №2. –С. 28-36.
4. Кукушкина С.К. Понимание связного текста при аудировании /Кукушкина С.К. // Иностранные языки в школе. – 1999. – №2. – С.31-33.